

Dopisy sedmi sborům

Říjen 2011

"Neodvrhuj, můj synu, JHVH kárání, nestav se na odpor jeho domlouvání. Vždyť JHVH domlouvá tomu, koho miluje, jako otec synu, v němž našel zalíbení." [Př. 3:11,12; Žd. 12:6;]

1.1. Úvod k dopisům

Dopisy církvím, jak už bylo řečeno v úvodu ke knize Zjevení, jsou projevem Boží lásky [Zj. 3:19;]. Obsah dopisů každé církvi napomíná i povzbuzuje k tomu, aby obstála buď jako celek nebo alespoň jednotlivci při příchodu Syna člověka. Od ostatních tzv. velkých sedmic (pečetě, polnice a nádoby) se liší tím, že jde o interní sdělení sedmi vybraným církvím v Malé Asii. To je na první pohled jejich hlavní smysl. Ale i když obsah dopisů tvoří převážně aktuální hodnocení tehdy existujících sedmi církví, nelze je vyjmout z toho, že jsou součástí proroctví o tom, *"co jest, i to, co se má stát potom"* [Zj 1:19;]. I tím se liší od ostatních sedmic, protože jejich obsah se týká jen toho, *"co se má stát potom"* [Zj 4:1;].

1.2. Otázky a úvahy k dopisům

- A) Proč není žádný z dopisů určen sboru v Jeruzalémě nebo v jiné části světa, když na konci I. století existovaly křesťanské sbory například v Římě a pravděpodobně i v Egyptě, v Persii i jinde? Dopisy jsou adresované sedmi církvím v jediné z provincií (tzv. Malé Asie) tehdy světové Římské říše. 1 Jsou oslovené církve nebo jejich situace něčím výjimečné? Zakládal je pravděpodobně všechny ap. Pavel a Jan údajně pobýval v Efezu a odtud spravoval tyto církve. Nacházejí se poměrně blízko sebe, v bohatých městech s vysokou světskou vzdělaností, obklopené silným pohanským prostředím. Ve jmenovaných městech působí silná komunita těch, kteří si říkají židé a nejsou, ale lžou. Církve se nacházejí v jedné provincii. Mají nám alespoň některé tyto společné prvky sloužit jako vzor pro situaci, která má nastat v budoucnu, v čase blížícího se příchodu dne Páně? Je to existence jedné velké světové (ne křesťanské) vlády, pod jejíž správou se církve nacházejí, silný nepřátelský vliv nepravé 1 židovské komunity, která je označena jako spolek satanův. Nejde o všechny Židy, ale o ty, kteří pravděpodobně buď kolaborují s Bohu nepřátelskou mocí, nebo bojují proti církvi z náboženských či jiných důvodů. Nejsou to skuteční potomci Abrahámovy, jak o nich mluvil Ježíš. Některé církve jsou pronásledované zjevně více, jiné méně. Odpověď na úvodní otázku dává *"někdo jako Syn člověka"* Janovi v úvodním vidění: *"Napiš tedy, co jsi viděl - to, co jest, i to, co se má stát potom."*, a pravděpodobně spočívá v tom, že v dopisech popsaná situace oslovených církví (*"toho, co jest"*) i způsob jejich oslovení nejlépe prorocky vystihuje obraz situace na konci období druhé, křesťanské smlouvy těsně před příchodem dne Páně [Zj 3:20;], Syna člověka, přicházejícího v oblacích.

1 Nelze pochybovat, že by se dopisy, kdyby to bylo prvotním Božím záměrem, do vzdálenějších církví dostaly.

2 Vysvětlení toho, co znamenají texty Zj 2:9; 3:9; může být v Ř 2:29; 9:6-8; Ga 3:7; Také Ježíš rozlišoval mezi Židy kdo je skutečný Abrahámov potomek J 8:39;

- B) Biblická proroctví mívají několik splnění (např. malé a velké, kdy v jednom případě se jedná o konkrétní splnění a v dalším o obecné, komplexní). Jestli dopisy sedmi jmenovaným církvím slouží jako vzor pro podobnou budoucí situaci (většího splnění), je popis tehdejší situace sedmi jmenovaných církví prorockým příkladem nového oslovení všech církví s aktuálním hodnocením.
- C) Církev z Janova Zjevení dnes už samostatně neexistuje, ale všechny dnešní církve se za 19 století své existence změnily. Například některé církve vznikly a vznikají později během náboženských reforem. Budoucí, nové hodnocení církví bude odpovídat jejich aktuálnímu stavu. Hodnocení v dopisech je zaměřené především na duchovní stav církví, které lze použít kdykoliv na jakoukoliv církev.
- D) Dnešní církve působí mnohde vedle sebe společně ve stejných zemích a městech. Mají stejné nebo velmi podobné existenční podmínky. Dnešní podmínky a postavení církví ve většině zemí světa jsou až na výjimky nesrovnatelně lepší než v Janově době. Většina raných církví měla postavení mnohem slabší a horší. Církve byly pod větším tlakem pronásledování. Jsou dopisy církvím vůbec srovnatelné se současným stavem? Zdá se, že ne zcela. Opět se nabízí otázka, zda dopisy nejsou především prorockým příkladem oslovení a hodnocení církví, které teprve proběhne ještě jednou krátce před příchodem Syna člověka? Za nové, jiné situace než je dnes?
- E) Pokusy oslovit a zhodnotit chování církví tu v minulosti byly. Je otázkou, zda je v silách jednotlivců objektivně posoudit situaci byť jen ve své církvi s ohledem na blížící se příchod Syna Člověka. Už proto, že nikdo do poslední chvíle nebude nejspíš vědět, kdy k jeho příchodu dojde [M 24:36-39; 25:13;]. V jednom z dopisů se to přímo píše [Zj 3:3;]. Bez pověření Ježíšem Kristem, který je hlavou církví a sleduje jejich vývoj a počínání [Zj 1:12,13,20;], nemůže nikdo soudit církve, protože soud až dosud patří Bohu a hodnocení církví je pouze v jeho pravomoci, resp. v pravomoci Ježíše Krista, který je hlavou církví. Nejde totiž o pouhé hodnocení, ale o hodnocení prorocké 1. Ježíš Kristus, podle vzoru z úvodu Zjevení a dopisů, předá církvím nové, aktuální sdělení včetně hodnocení, aby je v pravý čas připravil prostřednictvím novodobého Jana na blížící se události související s příchodem Syna člověka. To znamená, že nové oslovení bude obsahovat i oznámení, co se na základě hodnocení podle Boží (Kristovy) vůle stane.
- Poznámka:** V křesťanských dějinách je řada výrazných církevních osobností. Někteří z nich dokonce stáli u zrodu nové církve. Například Martin Luther, Kalvín nebo Jan Hus. Šlo především o kritiky soudobých církevních zlořádů. Byli to reformátoři. Nebyli inspirováni ani oslovení podobným způsobem jako Jan, který oslovil církve v Malé Asii [Zj 1:1,2].
- F) Způsob oslovení, srovnatelná přesná znalost stavu církve, zasvěcený pohled možný jen z nadhledu není v silách jednotlivce, bez Boží nebo Kristovy přímé pomoci. Jan dostal dodatečné informace formou Zjevení, stejně jako v minulosti Mojžíš, Eliáš a Jan Křtitel, aby mohli splnit své poslání. Tak tomu nejspíš bude i před příchodem Syna člověka.

3 Prorocké hodnocení je hodnocení, které je součástí proroctví od Boha, nikoliv hodnocení lidské, vycházející z úsudku jednotlivce nebo skupiny [Pe 1:20,21;]

1.3. *Proč sedm církví?*

Odpověď na tuto otázku souvisí se symbolickým významem, které číslo sedm v Bibli má. Sedm je stvořitelských dnů. Od počátku stvořitelského díla až do jeho úplného završení. Číslo sedm zde představuje úplnost, završení celého stvořitelského díla.

Sedm církví je spojení významu sedmičky se smyslem existence církví. Sedmice církví představuje všechen Boží lid Kristovy smlouvy v celém jeho vývoji od jeho začátku až po jeho završení. Od začátku do završení účelu Kristovy smlouvy.

1.4. *Prorocká a výchovná úloha dopisů*

Dopisy jsou součástí proroctví, které bylo předáno církvím, aby ukázalo, co se má stát v souvislosti s brzkým příchodem Syna člověka. Nikoliv však jen vzhledem k tehdejší době, ale jako prorocký vzor pro pozdější splnění.

V čem je prorocký význam dopisů?

- 1) Způsob, jak se dopisy a celé Zjevení k církvím dostaly. Bůh je dal Ježíši Kristu a ten je předal prostřednictvím anděla Janovi. V žádné dřívější prorocké knize není tak detailní popis předávání vidění od Boha člověku. Lze se proto právem domnívat, že popsaný způsob předávání nových informací od Boha je také součástí proroctví. **Až bude den Páně na konci Kristovy smlouvy, čas blízko příchodu Syna člověka, dojde pravděpodobně znovu k předání nových informací církvím, s aktualizovaným prorockým hodnocením a proroctvím.** Opět budou nové informace předány hierarchickým postupem popsaným v úvodu knihy a nejspíš jedinci ve stejné roli, jakou měl Jan. Například v rámci událostí popsaných v 10. kapitole Zjevení. Sdělení bude opět napsané s autoritou Ježíše Krista - Syna člověka, jako tehdy.
- 2) Dopisy ukazují, na čem bude záležet. Ryzost víry, vytrvalost, věrnost Ježíšovu svědectví, postoj k falešnému učení a falešným učitelům a morální kvalita. Žádný dopis neobsahuje hodnocení z hlediska mravů a běžných měřítek, vyjma těch, které jsou způsobené nedostatkem lásky nebo falešným učením. Přitom už v dopisech apoštolů napsaných dříve jsou církve kritizované za různé hříchy, včetně případu krvesmilstva. Proč? Dnes jsou církve běžně posuzované podle chování a aktivit svých členů vůči ostatní společnosti a podle vztahů uvnitř sborů a farností. Hodnocení v dopisech vychází z duchovních měřítek a zaměřuje se:
 - na vztahy k ostatním z hlediska lásky (Efez)
 - na věrnost ve víře (Smyrna)
 - na postoj k falešným učitelům a učení (Pergamon a Thyatira)
 - na duchovní bdělost (Sardy)
 - na věrnost svědectví Ježíšovi pod tlakem nepřátel Ježíše z řad Židů (Filadelfie)
 - na nebezpečí záměny hodnot, kterým církev dává přednost. Boží za světské, Bohu nepřátelské (Laodicea).

Společným rysem všech hodnocení je upozornit na to, co by mohlo bránit církvím a jednotlivcům poznat Syna člověka při jeho příchodu a přijmout ho, až přijde. Jde o podobnou zkoušku, jakou prošli židé v případě Ježíše.

Výchovná role dopisů církvím je zjevná. Jejich obsah církve, jejich autority i ostatní členy, chválí, napomíná a varuje před důsledky špatného jednání. Dopisy mají přispět k duchovní bdělosti a celkové připravenosti na příchod dne Páně. Protože jde o vzor prorocký, mohou i dnešní křesťané vnímat obsah dopisů jako výzvu k bdělosti od Boha - našeho Otce a od Ježíše Krista - našeho pána.

1.5. Janovo první vidění - někdo jako Syn člověka mezi církvemi

"Já Jan, váš bratr, který má s vámi účast na Ježíšově soužení i kralování a vytrvalosti, dostal jsem se pro slovo Boží a svědectví Ježíšovo na ostrov jménem Patmos. Ocitl jsem se ve vytržení ducha v den Páně, a uslyšel jsem za sebou mocný hlas jako zvuk polnice: "Co vidíš, napiš do knihy a pošli sedmi církvím: do Efezu, do Smyrny, do Pergama, do Thyatir, do Sard, do Filadelfie a do Laodiceje." Obrátil jsem se, abych viděl, kdo se mnou mluví. A když jsem se obrátil, spatřil jsem sedm zlatých svícňů; uprostřed těch svícňů někdo jako Syn člověka, oděný rízou až na zem, a na prsou 4 zlatý pás. Jeho hlava a vlasy bělostné jako sněhobílá vlna, jeho oči jako plamen ohně; jeho nohy podobné kovu přetavenému ve výhni a jeho hlas jako hukot příboje. V pravici držel sedm hvězd a z jeho úst vycházel ostrý dvousečný meč; jeho vzhled jako když slunce září v plné své síle. Když jsem ho spatřil, padl jsem k jeho nohám jako mrtvý; ale on vložil na mne svou pravici a řekl: "Neboj se. Já jsem první i poslední, ten živý; byl jsem mrtev - a hle, živ jsem na věky věků. Mám klíče od smrti i hrobu. Napiš tedy, co jsi viděl - to, co jest, i to, co se má stát potom. Tajemství těch sedmi hvězd, které jsi viděl v mé pravici, i těch sedmi zlatých svícňů: Sedm hvězd jsou andělé sedmi církví, a sedm svícňů je sedm církví."

Zjevení 1:9-20; je obraz toho, který byl mrtev a je živý na věky věků [1:17-19;]. Jediný, na koho v době napsání dopisů toto označení platí, je vzkříšený Ježíš Kristus označený zde jako *Syn člověka 1*. Jeho podoba je zářivá stejně, jako při Ježíšově proměnění na hoře [Mt. 17:1,2; Zj. 1:14;].

Popis v Janově vidění má řadu shodných znaků jako Danielův popis jakéhosi muže ve lněném oděvu ve vidění, které měl Daniel u řeky Hidekel [Da 10:5,6;]. Zlatý pás, tvář zářící, oči jako plamen ohně (hořící pochodně), nohy jako rozžhavený kov (jako lesknoucí se bronz), hlas jako hukot příboje (jako hrozný hluk). U Daniele i v Janově vidění informuje popsany muž 1 (Syn člověka?) o tom, co se stane v posledních dnech [Da 10:14; Zj 1:19;]. Danielovi

4 Da 10:3-14; popisuje jakéhosi muže, který má řadu shodných rysů jako zde popsany Syn člověka.

5 Syn člověka není titul jen pro Ježíše Krista. Vysvětlení najdete v knize „Popularizace prvních výsledků zkoumání Bible“ kapitola 10, od strany 79. Ježíš ve svém proměnění na hoře, se představil jako Syn člověka [Mt 16:28; 17:1,2;] ve společnosti Mojžíše a Eliáše. Spojil tak se sebou další dvě postavy z období první smlouvy. Další zmínky o dvou postavách vyskytujících se v posledních dnech jsou Danielovi 10:5,6; 12:5; Za 4:11-14; Zj 10:1-3; 11:1-12;

6 Také s mužem ve lněném oděvu, který má mnoho shodných rysů s popisem někoho jako Syn člověka, který oznamuje Danielovi, co se má potkat jeho lid v posledních dnech, se v posledním Danielově vidění objevují další dva muži. Da 12:5-7;

bylo řečeno, že proroctví se týká jeho lidu. To znamená, že je určené především lidu Mojžíšovy smlouvy. Janovo vidění je určené především pro lid Kristovy smlouvy. Shodné znaky podoby ukazují na to, že Daniel i Jan dostávají proroctví o posledním čase tohoto věku od stejného zdroje. Že muž ve lněném oděvu u řeky Hidekel (Tigris) je totožný se Synem člověka procházejícím se mezi svícny. Později ve Zjevení 10. kap. Sestupuje z nebe mocný anděl, který má nohy jako ohnivé sloupy a tvář mu září jako slunce stejně jako u muže v Danielově proroctví a Synu člověka v Janově vidění. Je pravděpodobné, že podrobný popis postavy v obou knihách má upozornit i na tuto shodu. V Janově vidění má podrobný popis ještě další důvod. Autor dopisů se v jejich úvodech představuje prostřednictvím těchto znaků, jimiž je popsán.

Navíc, oproti popisu u Daniela, má zde Syn člověka ostrý dvousečný meč a identifikuje se jako „ten první a poslední“, „ten který byl mrtev a je živ navždy“. Proto je zřejmé, že jde o Ježíše Krista v jeho duchovní podobě a postavení.

Proč to není ve vidění řečeno přímo? Pravděpodobně i proto, že Duchovní Ježíš Kristus 1 (dále jen DJK) má univerzálnější poslání, které nesouvisí jen s Křesťanskou smlouvou, ale i se smlouvou Mojžíšovou a Abrahámovskými zaslíbeními. Ježíšova oběť a vzkříšení jsou jedinečné, ale ne jediné události a činy, které budou muset proběhnout a být vykonány. Avšak skrze jiné konkrétní osoby jednající v zastoupení a pověření DJK. Ježíš řekl svým učedníkům, že pošle Přímluvce, Ducha pravdy, který nás uvede do veškeré pravdy, kterou uslyší od DJK [J 14:26; 16:12-15;]. Důvod vysvětlil v [M 23:39;]. A v 10. kapitole Zjevení, jak už bylo řečeno, sestupuje z nebe anděl se stejnými nohama a zářící jako slunce, tedy se znaky, jaké má zde popsáný DJK a muž ve lněném oděvu v [Da 10:5,6;]. V zápětí je oznámeno, že se naplní Boží tajemství [Zj 10:6,7; Da 12:7-9;]. Věrným Božím služebníkům bude odhalena veškerá pravda. Ježíšova slova, Daniel a Zjevení se zde jasně doplňují.

Na první pohled je jasné, že popis postav ve všech třech případech je symbolický a má sloužit jako vodítko, které by mělo pomoci rozpoznat, koho anděl zastupuje, reprezentuje. Hlava je zdrojem životodárného světla jako slunce. Tou je Kristus. Měděné nohy jako ohnivé sloupy připomínají ohnivý sloup, který vedl izraelský lid z Egypta do zaslíbené země. Sloup představoval přítomnost a moc Boha JHVH, který vedl lid. Zde jsou dvě nohy jako ohnivé sloupy. Mohou proto představovat dva Boží představitele znamenající přítomnost a moc od Boha a vystupující z Božího a Kristova pověření. Přinášejí sdělení církvím (které na ně reagují sedmero zahřměním) i národům, protože Anděl - posel totiž stojí jednou nohou na moři. Protože podoba anděla má uvedené znaky společné s postavami u Daniela a v Janově vidění, je anděl (ať je reprezentován jednotlivcem nebo více osobami) důležitý pro lid Kristův i Mojžíšův. A stejně jako u Daniela i zde anděl přísahá při živém Bohu, že lhůta je u konce a tajemství skrytá v proroctvích vyjdou najevo. Pro věrné Boží služebníky může být anděl i Duchem pravdy, protože přichází z nebe a může plnit i roli Přímluvce, kterého slíbil Ježíš Kristus poslat. Přímluvce, Ducha pravdy, který je uvede do veškeré pravdy, kterou uslyší přímo od Ježíše.

1.6. Andělé církví

7 Vysvětlení pojmu Duchovní Ježíš Kristus - DJK je uvedeno v knize "*Popularizace prvních výsledků zkoumání Bible*" kapitola 13 na str. 107.

Duchovní Ježíš Kristus je ve vidění mezi (uprostřed) sedmi zlatými svícny. Andělé církví - Sedm hvězd [Zj. 1:20;] jsou pod jeho vedením, ochranou a jeho nástrojem pro vedení církví, neboť je drží ve své pravici [Ž. 16:11; 17:7; Iz. 41:10;]. Jsou osloveni v dopisech jako ti, kdo mají za stav církve odpovědnost. Andělé zastupují církve před DJK. Proto jsou adresátem dopisů oni a skrze ně pak církve. **Je tak zachovaná posloupnost předávání dopisů církvím.** Kdo jsou tito lidé? Andělé jsou jednak v roli poslů (anděl=posel), jednak v roli strážců, jak vyplývá z obsahu některých dopisů [přímo např. ve Zj. 3:3;]. Oni jsou v dopisech osloveni jako zodpovědní za stav církve. *"Vím o tvých skutcích, ... to mám proti tobě, že u sebe máš ... že trpíš ženu Jezabel, ... Buď věrný ... Drž se toho, co máš."* Oslovení v 1. osobě jednotného čísla vyvolává dojem, že je osloven zodpovědný jednotlivec (*Andělu církve v ...piš*). Protože andělé církví dostávají dopisy od člověka Jana, nemůže jít o nebeské bytosti, ale o odpovědné členy církve. Tento závěr podporuje i postup předávání Zjevení od Boha až k Janovi [Zj. 1:1;]. Bůh dává Zjevení Ježíši Kristu a ten prostřednictvím anděla (skutečné nebeské bytosti), Janovi ve vidění. Posledním jmenovaným článkem tohoto řetězce je člověk Jan 1 a po něm jsou to už jen blíže nejmenovaní lidé v roli poslů-andělů církví.

Pravděpodobně jde o podobný způsob oslovení, jako když Ezechiel dostal od Boha JHVH příkaz: *"Lidský synu, seznam Jeruzalém ... Řekni: "Toto praví panovník JHVH dceři jeruzalémské: ..." Lid Mojžíšův je oslovován prostřednictvím proroka v 1. osobě jednotného čísla (Jeruzaléme, dcero jeruzalémská, její setra Samaří atd.).*

Prorok Ezechiel dostal příkaz, aby tímto způsobem oslovil zejména authority právně i morálně odpovědné za stav Jeruzaléma a celého lidu (král a vysoká šlechta spolu s kněžími.) Jim byla Boží slova určena především. Oni nesli největší díl odpovědnosti za stav celého lidu.

Podobně i v církvích jsou nejvíce za stav církve zodpovědní ti, kdo vedou druhé, a učitelé ve sborech (Mk 13:34; Jk 3:1;). V dopisech jsou oslovováni, chváleni i napomínáni především andělé (např. verše 2:4,16,20; 3:2,3,15,17;), protože nesou odpovědnost za stav církve. Slovo anděl zde není automaticky kladná postava (verš 3:1;), ale je to především zodpovědná postava, což je v církvi každý, kdo vede jiné. Přesto jsou dopisy psány tak, aby oslovily každého čtenáře.

Protože Zjevení je především proroctví o událostech na konci času druhé smlouvy, jsou dopisy z konce I. století určeny jako příklad těm, kdo čtou tuto knihu v čase konce období druhé smlouvy a blížícího se dne Páně. **Je úlohou a odpovědností každého (i naší), kdo rozpozná, že přijde opět někdo s novým hodnocením církví od DJK a s dodatečným proroctvím, seznámit s tímto poznatkem především svou církev, ale je-li to možné, všechny křesťany.** Takový jedinec nebo jedinci se stává(jí) odpovědný(i) ve stejném smyslu, jako je to popsáno v Ez. 3:18,19; 33:2-6.

1.7. *Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím*

V tzv. kolofoni, které obsahují všechny dopisy: ***"Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: ..."*** oslovuje všechny církve Duch. Kdo nebo co je tím Duchem? V knize se mluví na dvou

8 Jan je zde v roli Jana Křtitele - Eliáše, který připravuje Boží lid na den (příchod, přítomnost) Páně. Jan má obdobnou funkci jako Jan Křtitel. Funkce Eliáše je ale rozdělena: Jan bude znovu plnit funkci Eliáše předpověděného u Malachiáše 3:3; *"Hle, posílám k vám proroka Eliáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný."*

místech o sedmici Duchů - světél, před "Jeho" trůnem [Zj 1:4; 4:5;] a sedmici Duchů Božích vyslaných do celého světa, které má Beránek, ten obětovaný, v podobě sedmi rohů a sedmi očí [Zj 5:6;]. Boží Duch je jeden, jako Bůh je jeden, ale má více projevů a zástupců. Slovo Duch zastupuje cokoliv nebo kohokoliv, o čem víme, ale neznáme dosud podstatu pozorovaného jevu nebo konkrétní osobu či osoby, které Ducha reprezentují 1 , respektive mají. Přívlastek Boží nebo Svatý ukazuje na původ Ducha. To je důležité si uvědomit, protože ne každý duch musí být Boží nebo Svatý [1J. 4:1; Zj. 16:13-15;].

Poznámka:

1. Duch - osoba(y) - Zj1:4; 22:17; a kolofonia
2. Duch - hlavní role, funkce, poslání - symbolizuje světlo, rohy, oči.
3. Duch - prostředky(moc, oprávnění) - viz dary Ducha popsané v dopisech apoštolů a popis "syna člověka" v prvním vidění a úvodu dopisů.
4. Ducha Božího reprezentují různé osoby disponující jednotlivými prostředky, projevy Ducha podle vzoru z prvních sborů, kde různí jedinci měli různé dary Ducha a dohromady tvořili jedno tělo - osobu - Ducha viz 1. Korintánům 12. kapitola.

Obsah Zj. 1:4; 4:5; 5:6; sděluje, že sedm Duchů Božích:
1) přináší světlo (slovo, objasňující, životodárné informace) od Boha (jsou před jeho trůnem)
2) s mocí-autoritou Kristovou v jeho pověření (rohy Beránkovy)
3) plní zároveň funkci proroků 2Pt 1:16-21; (oči Beránkovi).
Číslo sedm vyjadřuje úplné završení, naplnění poslání sedmi Božích Duchů s těmito funkcemi.

Jedna z evidentních vlastností Ducha hovořícího k církvím je moc udělovat, dávat: "Tomu, kdo zvítězí, dám ..." nebo "Kdo zvítězí, toho učiním ..." apod. V dopise církvi v Sardách je napsáno: "Kdo zvítězí, ... přiznám se k němu před svým Otcem a před jeho anděly. Kdo má uši k slyšení, slyš, co Duch praví církvím." [Zj. 3:5,6;]. Takto mluvil jedině Ježíš Kristus [Mt 28:18;]. Jen on (po jeho odchodu k Otci oslovují Boha „Otče“ i další křesťané) hovořil o Bohu jako o svém Otci [Mt 7:21; 10:32,33;]. Duch oslovující církve je zřetelně DJK. Opět vyvstává otázka, proč to není jednoznačně řečeno. Duch obvykle představuje něco, nebo někoho nerozpoznatelného základními fyzickými smysly (zrak, sluch, čich, chuť a hmat), ale smysly duševními a duchovními. Například to, že Duch hovořící k církvím je DJK, poznáváme na základě znaků typických jen pro Ježíše Krista. On sám řekl, že Bůh je Duch a ti, kdo ho chtějí uctívat, musí tak činit v duchu a pravdě [J 4:24;]. Důležitým vodítkem pro pochopení zde použitého pojmu Duch jsou příklady 1 ze Starého zákona (dále jen SZ) i slova samotného Ježíše. „Kdo vidí mne, vidí Otce.“ [J 14:9;] nebo „Já a Otec jsme jedno“ [J 10:30;]. Jestliže ve SZ představují Boha různí andělé a proroci a posléze i Ježíš, musí mít všechny tyto případy něco společného. Je jím Duch (neboť Bůh je Duch), kterého všichni zmiňovaní mají. V dopisech Duch, který mluví k církvím, představuje téhož Božího Ducha, jehož jménem vystupovali Boží poslové a jehož ústy byli SZ služebníci Mojžíš a Eliáš a proroci. V dopisech je tím Duchem DJK a ve velkém splnění to může být jiná konkrétní osoba nebo osoby. Kdo si pozorně přečte evangelia, pozná, jak lze Božího Ducha poznat, ať už ho

9 Více informací ke vztahu Duch - osoba - Syn člověka najdete v publikaci „Popularizace prvních výsledků vědeckého zkoumání Bible“ v kapitole 10 na str. 84-85.

10 Například 1Mo 18:1-15; a další příběhy 1Kr 21:10; 22:21-23; Jb 4:15; kde jako Bůh vystupují různí andělé a ústy proroků vystupuje sám Bůh JHVH Jr 35:15; atd.

zastupuje nebo reprezentuje jakákoliv konkrétní osoba. Proto v dopisech není přímo uvedeno, že praví DJK, ale Duch. Je to jedno ze sdělení pro ty, kdo mají uši k slyšení.

To, co praví Duch, je proto určeno takovým jedincům. Zároveň způsob, jak se autor dopisů představuje v úvodu dopisů, naznačuje, že ten, kdo přijde s novým hodnocením církví a dalšími informacemi, se bude prokazovat podobným způsobem. Ne jmenovitě, ale jakoby určitou pečeti, znaky. Například jako posel, který má druhou půlku pečeti, kterou může mít jen ten, kdo přichází ve jménu DJK. Je to nejspíš proto, že půjde o další(ho), dosud neznámé(ho) jedince, rozpoznatelné(ho) duchovním zrakem jako Syna člověka zastupujícího DJK, majícího od něho pověření.

Dopisy nejsou jen zpráva sedmi jmenovaným církvím. Každý dopis obsahuje sdělení, které je určené všem církvím. Dopisy, jak už bylo řečeno, jsou součástí proroctví o tom, "*co jest, i o tom, co se má stát potom*". Jejich obsah je proto i o tom, co se má stát mnohem později, v závěru období křesťanské smlouvy.

1.8. Andělu církve v Efezu piš (Zj 2:1-7):

" Toto praví ten, který drží sedm hvězd ve své pravici, který se prochází mezi sedmi zlatými svícny: "

Autor dopisu - DJK se představuje jako král všech církví. Drží totiž všech sedm hvězd-andělů (církevní odpovědné osoby) ve své pravici. Upozorňuje tak na to, že církev v Efezu není jediná pravá, ale on je hlavou všech církví.

"Vím o tvých skutcích, o tvém úsilí i tvé vytrvalosti; vím, že nemůžeš snést ty, kdo jsou zlí, a vyzkoušel jsi ty, kdo se vydávají za apoštoly, ale nejsou, a shledal jsi, že jsou lháři. Máš vytrvalost a trpěl jsi pro mé jméno, a nepodleh' s únavě."

Jmenuje úsilí, vytrvalost, skutky i věrnost Kristovu jménu při pronásledování. Všem těmto kladným vlastnostem a skutkům chybí to nejdůležitější. Láska.

"Ale to mám proti tobě, že už nemáš takovou lásku jako na počátku. Rozpomeň se, odkud jsi klesl, navrať se a jednej jako dřív. Ne-li, přijdu na tebe a pohnu tvým svícem z jeho místa, jestliže se neobrátíš."

Bez lásky nemají skutky žádný význam (srovnej 1.Kor.13:1-3). Anděl na počátku potřebnou lásku měl, ale později se více zaměřil na hledání lhářů, než na pomoc těm dobrým - zřejmě se stal zastáncem duchovní čistoty (puritanismu) na úkor evangelizace samé. Někjaká láska mu ještě zbyla, ale to nestačilo. Nedostatek lásky je tak závažný, že církvi hrozí její zánik. Musí se obrátit, jinak bude potrestána především jeho církev - bude vyřazena z místa, kde se DJK "prochází" (2:1), neboli nebude již mezi kandidáty na "věrného a rozumného správce" (Mat.24:45; Luk.12:42).

"To však máš k dobru, že nenávidíš skutky Nikolaitů stejně jako já."

Nikolaité byli "křesťané", kteří podle listu církvi v Pergamu sloužili pohanské (obecně nekřesťanské) moci s úmyslem zničit křesťanství zevnitř - sváděním ke hříchu a rozvrácením morálky. Je zřejmé, že tento trend je v křesťanství mimořádně zhoubný a DJK proto zvlášť

oceňuje zásadovost v postoji proti takovému jednání. Podobné zkoušky čekají církve znovu. Takové prostředky jsou spíše nástrojem politickým než mocenským.

"Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: "Tomu, kdo zvítězí, dám jíst ze stromu života v Božím ráji."

Kolofonium: *"Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: ..."* se opakuje v každém dopise. V prvních třech dopisech je kolofonium na začátku poslední části dopisu. Ve zbývajících čtyřech dopisech kolofonium uzavírá celý dopis. Obsahem se v každém dopise tato část liší. Pravděpodobně podle zkoušky, kterou daná církev prochází, je v kolofoniu slíbena odpovídající odměna. V tomto dopise se zaslíbení nemůže týkat církve jako celku. Je to slib "věčného" života pro jednotlivce. Nejedná se ani o zkoušku až na mučednickou smrt. Kdo obstojí v této zkoušce, nemusí zemřít a být vzkříšen, aby dosáhl věčného života. Věčný život mu bude dán prostřednictvím plodů ze stromu života.

Poselství církvím: Žádná církev není jediná pravá, ale všechny patří DJK, dokud on je neodsoudí. Církev, která by stavěla na své práci a ne na lásce, neobstojí. Láska Agapé je nezbytná pro zachování naděje na další existenci a bude odměněna trvalým životem v Božím ráji.

1.9. Andělu církve ve Smyrně piš (Zj 2:8-12):

"Toto praví ten první i poslední, který byl mrtev a je živ:"

DJK se představuje jako ručitel Boží moci ke vzkříšení. Jako *"někdo jako Syn člověka"* ve verši [1:17,18;]. Připomíná zároveň, že i on zemřel a je živ, neboť zvítězil nad smrtí. Může proto říct:

"Vím o tvém soužení a tvé chudobě, ale jsi bohat; vím, jak tě urážejí ti, kdo si říkají židé, ale nejsou, nýbrž je to spolek satanův! Neboj se toho, co máš vytrpět. Hle, ďábel má některé z vás uvrhnout do vězení, abyste prošli zkouškou, a budete mít soužení po deset dní. Bud' věrný až na smrt, a dám ti vítězný věnec života. "

Církev je sužována pronásledováním, v němž hrají významnou roli ti, kteří si říkají židé 1 , ale nejsou. Někteří jsou uvězněni nebo dokonce zabití. Církev existuje v těžkých a pravděpodobně i materiálně velmi skromných podmínkách. Skutky nejsou v hodnocení zmiňovány, patrně pro výjimečné podmínky, v nichž se církev nachází. V takových podmínkách je velmi těžké soustředit se i na hledání hlubšího poznání. Proto nejspíš nebude církev bohatá ani v tomto ohledu. Ale u toho, *který byl mrtev a je živ*, je anděl, odpovědný za církev, bohatý pro svou věrnost až na smrt. Ostatní věci mu budou přidány.

"Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: „Kdo zvítězí, tomu druhá smrt neublíží."

V kolofoniu jedincům, kteří v takové situaci obstojí a zemřou, je slíbeno, že jim druhá smrt neublíží. Jinými slovy po svém vzkříšení nebude nad nimi mít druhá smrt žádnou moc, ale budou účastni na Kristově vládě [Zj 20:4-6;].

11 Slovo židé zde není míněno jako etnikum, ale náboženský směr.

Poselství církvím i jednotlivcům: Poznání není podstatné, ale zachování věrnosti DJK v soužení, chudobě a pronásledování až na smrt, přinese těm, kdo vytrvají, po vzkříšení věčný život.

1.10. Andělu církve v Pergamu piš (Zj 2:12-17):

"Toto praví ten, který má ostrý dvousečný meč:"

Ostrý dvousečný meč je zde symbolem síly Božího slova [Žd 4:12,13;]. Není náhoda, že DJK takto připomíná, že je schopen odhalit všechno. I skryté úmysly.

Církev sídlí v centru satanovy moci (tam kde je trůn satanův). I ona má problém s učením Nikolaitů. Zde se o něm dozvídáme, že jde o svádění ke smilstvu a modlářským hostinám. Je přirovnáno k učení Balaáma, který sváděl syny Izraele. Pravděpodobně se odpovědným autoritám církve nedaří účinně odhalit zákeřnost a nebezpečnost učení Nikolaitů. Možná ani nevyvíjejí dost úsilí, aby se jim to podařilo.

Není to však jediná zkouška. Církev je hodnocena kladně za to, že ani zabítí Antipase 1 nezpůsobilo odpadnutí od víry a jména Kristova. Antipas byl nejspíše, podle ostatních členů církve, velmi významný křesťan, který se věrně držel svědectví Ježíšova. Patrně šlo o střet mezi původním Ježíšovým svědectvím a pohanstvím nebo židovstvím. Jeho smrt mohla být považována za porážku samotného Ježíše Krista. Z toho, že *"Antipas byl zabit mezi vámi, tam, kde bydlí satan"*, lze usuzovat, že byl zabit přímo mezi nimi, před jejich očima, nebo satan je také jedním členem církve. Protože církev neměla pravomoc sama vykonávat fyzické tresty, musel zabít někdo jiný. Není zde řečeno, jakou smrtí zemřel. Kdyby zemřel mučednickou smrtí, stal by se hrdinou. Jeho smrt je však zkouškou víry. Nemohlo proto jít o běžnou oběť pronásledování. Spíše šlo o důsledek střetu v duchovním smyslu. A jeho smrt mohla být zároveň brána jako vítězství učení strany těch, s nimiž byl Antipas se svým svědectvím ve sporu. Proto DJK varuje, že při svém příchodu bude se zastánci klamného učení bojovat s mocí Božího slova. Připomíná tak, že skutečné příčiny zápasu a smrt Antipase budou odhaleny. Pravda vyjde najevo.

"Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: "Tomu, kdo zvítězí, dám jíst ze skryté many; dám mu bílý kamének, a na tom kaménku je napsáno nové jméno, které nezná nikdo než ten, kdo je dostává.""

Vítězství v této zkoušce, v níž šlo o souboj víry (víra nahrazuje nedostatek poznání [Žd 11:1,2,3;]) s falešným učením, umožní získat opravdu skryté vědomosti přímo z nebeského zdroje, neboť mana byl pokrm z nebe pro Izraelity na poušti. *Dostane bílý kamének* (stavební prvek duchovního chrámu) se svým novým jménem, které nikdo jiný nezná - stane se členem DI (Duchovního Izraele), což znamená, že má i právně novou identitu (staré věci nejsou již připomínány) vyjadřující novou cestu nebo i právně nové postavení vůči Bohu a Kristu.

Poselství církvím i jednotlivcům: Je důležité držet se pevně víry v Ježíše Krista svědectví Ježíšova a nezapírat víru. Ať už je zpochybňováno jakkoliv nebo kýmkoliv. Ale tolerance

12 Antipas zkrácená forma jména *Antipatros*, jež znamená "místo [svého] otce". Může však znamenat i "pro otce" nebo dokonce "proti všem"

falešného učení, které odvádí od JK, je nepřijatelná. Vedoucí církvi jsou odpovědní za všechny své ovečky a za to, aby jim svědci nemohli škodit. Syn člověka všechny usvědčí z klamu a vynese nad nimi soud. I kdyby to byl sám odpovědný anděl.

1.11. Andělu církve v Thyatirech piš (Zj 2:18-29;):

"Toto praví Syn Boží, jenž má oči jako planoucí oheň a nohy jako zářivý kov:"

DJK vidí do nitra i srdce každého člověka. A každý dostane, co si zaslouží. Nohy jako zářivý kov připomínají mocného anděla, který se postavil jednou nohou na zem a druhou na moře [Zj 10:1;]. A také muže nad řekou Hidekel v Danielově vidění [Da 10:4-6;].

Anděl (odpovědné autority) církve je chválen za velmi dobré jednání a mnoho dobrých skutků. Odvádí dobrou službu. Opět jsou však příliš tolerantní vůči špatnému jednání jedné z žen (pravděpodobně pohanská manželka někoho z církve, jako byla Jezábel, žena izraelského krále), která se vydává za prorokyni. Láska k vlastní ženě způsobila, že je jí dán nepatřičný prostor a vliv v církvi. Dostala čas na pokání, ale bude potrestaná a s ní všichni, kdo přijali její učení a jednají jako ona. Její činnost je patrně tak známá i v jiných církvích, že její trest bude i pro ně poučením.

Přesto jsou v Thyatirech jedinci, kteří její učení nepřijali a nepadli do pasti satanovy moudrosti. Těm je řečeno, aby se drželi toho, co mají, dokud nepřijde den Páně. Jde tedy o velmi náročnou zkoušku v tom, při níž je zneužito neúplné poznání. Jeho rozšiřování nesprávným směrem by mohlo udělat ještě více škody, proto se mají držet toho, co mají a neriskovat více.

"Kdo zvítězí a setrvá v mých skutcích až do konce, tomu dám moc nad národy: bude je pást železnou berlou, jako hliněné nádoby je bude rozbíjet tak, jako já jsem tu moc přijal od svého Otce. Tomu, kdo zvítězí, dám hvězdu jitřní. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím."

Kolofonium je zde poprvé až na konci celého dopisu. Jde fakticky o nadpis dopisu a může to znamenat, že obsah celého dopisu obsahuje důležité poselství mezi řádky pro všechny církve. Předchozí dopisy měli tuto část *co Duch praví církvím* oddělenou od předchozí části. Znamená to proto, že hodnocení prvních tří církví neobsahuje žádné skryté informace.

Královna Jezábel využívala svého mocného postavení, aby sváděla Boží lid a bojovala proti Eliášovi a všem, kdo nepřijali Baála. Věrní Boží služebníci, kteří se nesklonili před Baálem, byli prakticky bezmocní a museli se často bát o život ve vlastní zemi. I zde pravděpodobně jsou jedinci věrní Kristovu svědectví zbavováni vlivu a vytlačováni na okraj církve. Proto ten, kdo zvítězí v této zkoušce, dostává za odměnu moc, která mu je zde upírána.

Jitřní hvězda je v Bibli symbol nositele nového počátku Zj 22:16; Iz 8:20; 14:12; Jb 38:7;. Tím bude nový věk zakotvený v nové smlouvě.

Poučení církvím a jednotlivcům: Láska k ženě nesmí být větší než láska k Bohu, jinak jde o modloslužbu. Autority v církvi nesou odpovědnost nejen za vlastní život, ale i za život ostatních. Jejich skutečné pohnutky (i těch, kteří se vydávají za Boží proroky) budou veřejně odhaleny. Vyhybat se všemu, co patří satanově moudrosti a je nutné držet se pevně Ježíšova jména a svědectví. Tomu, kdo ob stojí v takové zkoušce bude svěřena moc od DJK. Bude zároveň nositelem světla nového věku.

1.12. *Andělu církve v Sardách piš(Zj 3:1-6);*

"Toto praví ten, který má sedmero duchů Božích a sedmero hvězd: "

DJK připomíná, že vedoucí autority církvi jsou jeho služebníci a on je jejich král. Ovšem může to i znamenat, že když má sedmero duchů a hvězd, má plnost Ducha svatého a svrchovanou moc.

Církev je jako mrtvá. Neprochází žádnou zkouškou, která by vyplývala z její služby Ježíši Kristu. Snad proto nikomu nepřekáží. Nějaké skutky církev sice má, ale její anděl je duchovně mrtvý; a to přesto, že si dal jméno podle toho Živého - tedy podle Ježíše Krista nebo podle JHVH. Jméno církve před Ježíšem Kristem nic neznamena. Pravděpodobně je duchovně tvrdě spící. Možná na ní platí přirovnání o zlém služebníkovi [Mt 24:45-51;].

DJK připomíná andělovi, jak slovo přijal a slyšel. Je to zřejmě jedna z mála pozitivních zkušeností, které se může dovolávat, aby to mělo nějaký pozitivní účinek. Andělu hrozí, že nepozná blížící se příchod dne Páně. Přesto se v dopise píše, že i v této církvi jsou jedinci, kteří se neušpinili, které budou s DJK v bílém rouchu. Obstáli ve zkoušce, kdy neměli oporu ani ve vlastním vedení. DJK vyjadřuje naději, že je možné anděla probudit, ale kritizuje polovičatost jeho skutků. Náprava může spočívat v tom, že podpoří ty ze své církve, kteří ještě nejsou zkažení, a ti mohou pomoci jemu.

"Kdo zvítězí, bude oděn bělostným rouchem a jeho jméno nevymažu z knihy života, nýbrž přiznám se k němu před svým Otcem a před jeho anděly. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím."

Duch slibuje těm, kdo zvítězí, jejich jméno nebude vymazáno z knihy života. To připomíná Malachiášovo proroctví ze třetí kapitoly, kde jedni dochází k závěru, že Bohu sloužit nemá cenu, zatímco ti, kdo mají na mysli Boží jméno a Boží bázeň, o tom rozmlouvají. Bůh to pozoruje a zapisuje si jejich jména do knihy života. Je pravděpodobné, že ti, kdo se nenakazili od mrtvého vedení, jsou v podobné situaci.

Poučení církvím a jednotlivcům: Nebudete-li bdít, ztratíte příležitost. Ovce vám odejdou, protože máte špatné vedení. Prohlášení za mrtvého nemá definitivní platnost, je naopak burcováním k bdělosti, k pokání a k životu. Vezmi si příklad od těch, kdo se nepotřísnil Tvými skutky. Pouč se od nich, dokud je čas, kterého však už je jen málo. Vám ostatním dopis říká: nenapodobujte špatné skutky svých autorit a slepě je nesledujte. Bílé roucho je očištění na základě milosrdenství. Napodobujte toho, kdo vás může očistit od hříchů na základě odpuštění.

1.13. *Andělu církve v Filadelfii piš (Zj 3:7-13);*

"Toto prohlašuje ten Svatý a Pravý, který má klíč Davidův; když on otvírá, nikdo nezavře, a když on zavírá, nikdo neotevře:"

Klíč Davidův má nový služebník předpověděný u Izajáše 22:22. DJK se takto představuje jako záruka vstupu do rodiny Davida - správní části Duchovního Izraele. Anděl církve je již prakticky DJK schválený. I když má nepatrnou moc v prostředí, v němž se nachází.

Pravděpodobně v kontrastu s židovskou skupinou, která je přirovnávána k synagoze satanově. Je z toho zřejmé, že před příchodem dne Páně, budou Židé vyvíjet tlak na ty církve, které budou aktivní ve svém poslání. Tito Židé však nakonec sami přijdou k tomuto andělu a uznají ho za Božího služebníka, který je může zachránit.

Anděl je chválen, že zachoval slovo DJK a nezapřel jeho jméno. To znamená, že evangelium a oběť JK je pro něj stále živé. Nedal se zviklat. O jeho skutcích se nic dalšího bližšího nepíše. Ve srovnání s tím, že zachoval slovo Ježíše Krista a jeho jméno nezapřel, jakoby nestojí ostatní skutky za zmínku. Je zřejmé, že lásku nepostrádal, jinak by ani skutky za něj je anděl chválen, neměly cenu. DJK je shovívavý. Jako Otec k synu, jenž mu slouží viz. Mal 3:17. Andělu je slíbeno, že bude zachován ve zkoušce, která přijde na celý svět. DJK slibuje, že přijde brzy (nebo rychle?). Ještě před ohlašovanou zkouškou, nebo je jeho příchod součástí té zkoušky, nebo až zkouška splní svůj účel. I této církvi je doporučeno, aby se držela toho, co má.

"Kdo zvítězí, toho učiním sloupem v chrámě svého Boha a chrám již neopustí; napíšu na něj jméno svého Boha a jméno jeho města, nového Jeruzaléma, který sestupuje z nebe od mého Boha, i jméno své nové. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím."

Sloup či pilíř vyjadřuje pevnost a spolehlivost; Židé označení "pilíř světa" vyhradili pouze pro Abrahama. Ap. Pavel hovoří o ostatních apoštolech jako o sloupech, aby zdůraznil jejich důležitost [Ga 2:9;]. Anděl bude mít důležité místo v Božím chrámu - duchovním Izraeli. Bude patřit do nového Jeruzaléma, na rozdíl od nepravých Židů, kteří ho zřejmě zesměšňovali a ponižovali.

Poselství církvím a jednotlivcům: Zachování slova DJK, statečnost a věrnost při odolávání nepřátelskému tlaku kvůli Kristovu jménu je tak důležitým skutkem, že k ostatním skutkům je DJK shovívavý. Moc patří tomu, kdo ukáže, že je nezkorumpovatelný a věrný i když je moci nebo vlivu prakticky zbaven.

1.14. Andělu církve v Laodiceji piš (Zj 3:14-21):

"Toto praví ten, jehož jméno jest Amen, svědek věrný a pravý, počátek stvoření Božího"

Anděl si myslí, že má vše, co potřebuje, ale před DJK je nuzný, ubohý, špinavý a nahý. Žádná pochvala. Skutky sice jsou, ale chybí jim něco podstatného. Protože *studená* je spravedlnost a *horká* je láska, že je zřejmé, že zmíněné skutky jsou sice asi dobré, ale nemají ani jednu ze správných motivací. Anděl je jeho mluvčí (jako všichni jeho služebníci), protože DJK říká, že ho kvůli zmíněným nedostatkům nesnese v ústech.

Církev v Laodiceji nečelí, podobně jako církev v Sardách žádnému vnějšímu tlaku. Pravděpodobně proto, že ve skutečnosti neplní své poslání, ale snaží se vyjít se světem bez problémů. DJK by si ale přál, aby se anděl vzpamatoval. Proto andělovi spíše otcovsky domlouvá. *"Já kárám a trestám ty, které miluji; vzpamatuj se tedy a čiň pokání."* A radí, aby vyměnil domnělé bohatství za skutečné od Boha a DJK. Určitou naději mu tedy dává.

Příchod dne Páně je opravdu velmi blízko. Dokonce DJK říká, že už tluče. Je to před uzavřením nové smlouvy, protože říká, že s tím, kdo mu otevře, bude večeřet viz. [Mt 26:26-29; L 22:18;].

"Kdo zvítězí, tomu dám usednout se mnou na trůn, tak jako já jsem zvítězil a usedl s Otcem na jeho trůn. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím."

V kolofonii se píše o tom, že vítěz v této situaci usedne na Kristově trůnu. Je to řečeno církvi, která je hodnocena velmi špatně. V takovém prostředí kdo obstojí, má právo přijmout moc, kterou má DJK.

Poselství církvím a jednotlivcům: Zkoumejte, jaké hodnoty považujete za důležité. Hlídejte svou čistotu a věrnost Ježíši Kristu. Jednotlivci: nespolehejte slepě na autority své církve. Zkoumejte, zda jednají správně.

1.15. Závěry z dopisů sedmi církvím:

1. Dopisy církvím jsou prorockým obrazem ukazujícím, jak všechny církve budou znovu aktuálně osloveny a hodnoceny, až přijde den Páně na konci Kristovy smlouvy. Viz Zjevení 1:19;
2. Cílem nového oslovení církví bude upozornit je na brzký příchod „někoho jako Syna člověka“ a oznámit každé církvi jak je nebo není na očekávaný příchod připravená. Dopisy nejsou soudem, ale opatřením k nápravě.
3. Církve jsou hodnoceny zejména podle morálních kritérií, vytrvalosti, čistoty víry a postoje vůči falešným učitelům a učením uvnitř církve i těch přicházejících zvenku. Dosažená úroveň znalosti Písma není hodnocená. Církve v těžké situaci jsou naopak nabádány, aby se držely toho, co mají.
4. Do příchodu dne Páně všechny církve stále patří Ježíši Kristu. Společně tvoříme jeden Boží lid. On je hlavou nás všech. Žádná církev není dosud vyvolená ani zatracená. Viz církev v Efezu verš 2:1;.
5. Pokud některá církev považuje jiné církve již za odsouzené, projevuje velký nedostatek lásky. Nedostatek lásky nenahradí ani sebevětší skutky, jestliže svůj postoj k ostatním křesťanům nezmění. Viz církev v Efezu.
6. Dopisy jsou určeny andělům, neboli odpovědným autoritám církví, aby připravili církve na příchod Syna člověka (na den Páně), a těm jedincům, kteří mají uši ke slyšení, aby pochopili význam zkoušky, v níž se nacházejí a odměnu, která ze zkoušky vzejde pro toho, kdo zvítězí. Viz všechny dopisy.
7. Vedoucí autority církví v roli andělů jsou odpovědní Duchovnímu Ježíši Kristu nejen za sebe, ale zejména za stav své církve. Odpovídají za duchovní stav svých svěřených oveček a za službu, kterou odvádí církve našemu Pánu.
8. Před námi všemi je zkouška, která přijde na celý svět. Viz dopis církvi ve Filadelfii. Události týkající se této zkoušky odstartuje pravděpodobně událost popsaná na začátku šesté pečeti.

9. Zkouška, která je před námi všemi, prověří naši víru, věrnost Ježíšovu jménu a svědectví. Držet se Ježíšova svědectví a evangelia je nejspolehlivější obranou.
10. Falešné učení nebo falešní proroci (Nikolaité a Jezábel) bude jedna z nejtěžších a častých zkoušek přicházející jak z vnějšku, tak zevnitř církví. Mnohé nové teprve přijdou. V dopisech je jasně ukázána nulová tolerance všeho, co svádí a odvádí církve nebo jednotlivce od Ježíše. Viz církve v Pergamu a Thyatirech.
11. Jedním z největších vnějších pronásledovatelů budou ti, kteří si říkají Židé, a nejsou, ale lžou. Viz dopis církvi ve Smyrně a Filadelfii.
12. Satan se bude snažit svádět církve svými hlubokými vědomostmi. Viz. církve v Thyatirech.

}